

ויצא
תשפ"ו

תהלתו בקהל חסידים

דברי תורה, סיפורים ומשלים
מאת המנהל הר"ח ר' יצחק אהרן קליין שליט"א

גליון תקצ"ט

סיפורי הפרשה

והנה ה' נצב עליו

ה'פני מנחם' בהיותו כבן תשע שנים שאלו אביו בעל האמרי אמות' זצ"ל, יעקב אבינו ראה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, מזדע לא ניצל זאת לעלות גם הוא השמימה, ענה הבן "והרי זה היה חלום", שאלו האמרי אמות' אם כן אפוא, היה צריך לחלום לו, כי הוא עולה השמימה. ענה הבן החכם בפסוק כתיב "והנה ד' נצב עליו", ואם ד' כאן, לשם מה יעפיל לחפשו במקום אחר, ונתרצה האמרי אמות מאוד מתשובתו זו.

ועתה הלך הלכת כי נכסוף נכספת למה גנבת את אלהי

בישיבת החתם סופר בסוף זמן הלימוד כשעמדו הבחורים לנסוע לביתם, נישג אחד מהם להתפלל לפני העמוד, אבל התפלל במרוצה מאוד והבליע נכסוף נכספת מילא עצם הנסיעה לבית מובן כי נכסוף נכספת לבית אביך, אבל למה גנבת את וכו' מדוע חטפת את תיבות התפילה.

סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה

איתא בספד"ק, שכאן רמז לסעודת מלוה מלכה, שיש לזה חשיבות גדולה בשמים. סלם ליוות מלכא, שנראה לאדם סעודת מצוה פשוטה, אבל כאמת ראשו מגיע השמימה. ומורגל בפי הבריות לקראותו דא היא סעודתה דרוד מלכא משיחא, דאמרו חז"ל בשבת דף ל, שאמר הקב"ה לדוד שימות ביום השבת על כן בכל מוצאי שבת היה עושה סעודה גדולה על שלמה.

ואיתא בשבלי הלקט, שיש אבר אחד באדם שנקרא נכסיו ואינו נהנה באכילה רק במוצאי שבת,

ובמטה משה: סי' תקנ"ג, שהעצם הזה נקרא גם לזו, ואפילו ישימו אותו באש אינו נשרף ואינו נטחן ואינו נרקב, ובעת תחיית המתים יתרטב בטל התחייה ומומנו ימתחו כל האברים והגידים שבאדם. וכתב העולות שבת כי זה העצם לא נהנה מאכילת עין הדעת כי היה זה בערב שבת ולכן לא נגזר עליו כי עפר אתה ואל עפר תשוב.

ושמעתה שמרומז בפסוק ואולם לזו שם העיר לראשונה, ואלם ר"ת ונאמן איתא להחיות מתים, לזו - העצם הנקרא לזו, שם ר"ת מוצאי שבת - שאז נהנה, וי"א שגם נהנה מסעודת שבת, וגם זה נרמז בתוכת שם מאכלי שבת, העיר - זה יעיר את האדם, לראשונה -

בתחת המותם.

סלם מוצב ארצה וכו' עולים ויורדים בו

הובא בשם הר"ק מרוזין ז"ע, שבפסוק זה מרומז סלם ר"ת סעודת ליות מלכא, מוצב ארצה פירושו שאין הציבור נזהרים בו, אבל ראשו - חשיבותו מגיע השמימה כי מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, מלאכים של שבת עולים - חוזרים למקומם בשמים, ויורדים בו, הם יחזרו שוב ביום ו' ר"ת ב"ו, וכוונתו עפ"י המובא בספד"ק שבשבת מלכים לאדם שני מלאכים מיוחדים לשבת והם חוזרים במוצאי שבת למקומם. וכתב החת"ס בתורת משה, שזיפגע במקום היה המדובר בערב שבת סמוך לחשכה, ולפי"ז עולים מלאכי חול ויורדים מלאכים המיוחדים

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו

מתנגדי ה"יטב לב" זצ"ל זרקו פעם אבן גדולה לבית הרה"ק דרך החלון, וב"ה לא ניזוק שום איש כשהבחינו אנשי הבית תמחו למאוד לראות שהחור שנהיה בחלון קטן מהאבן הגדול שחדר דרכה, וענה להם ה"יטב לב' בבדיחותא שבאמת זרקו אבנים קטנות הרבה, אך האבנים התחילו לריב מי ינוח על ראש הצדיק ונעשה נס ונהפך לאבן אחת.

התחילו אבנים מריבות זו עם עלי יניח צדיק ראשו. (רש"י)

פעם הגיע המושל הטורקי לבקר את רבה של ירושלים הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד זצ"ל וכיבדו ר' יוסף חיים לשבת, והכיסאות בבית הגרי"ח היו עשויים מרשת קש, ולא סבל את כובד משקלו של המושל, וכשהתיישב עליהן נקרע הרשת ונפל המושל ארצה, ופייסו הגרי"ח ואמרו לו, אצל יעקב כתוב שכל אבן רצתה שעלי יניח הצדיק את ראשו ונהיו אבן אחת, וכן גם כאן, כל החורים ברשת רצו שהמושל ישב עליהם, ונהיה לחור אחת גדולה, ונהנה המושל ונתפייס.

יעקב גנב התרפים. וי"ל דהנה קשה מדוע הוצרך ה' לבוא אל לבן להזהירו ולא בא אל יעקב להודיעו כי ישמור עליו כמ"ש: ושמרתיו בכל אשר תלך. אלא ידוע שמושה רבנו כשהיה במצרים והי' צריך להתפלל אל ה' יצא מן העיר כי כל זמן שהיה בסביבות ע"ז לא רצה ה' להיות עמו ולדבר אליו, ולכן אמר: כצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה' בתפילה, ולכן גם כאן אמר לבן ראה ועתה שד' התגלה לי ולא לך כי אצלך נמצא התרפים שלי ולכן התגלה לי ולא אליך כי אני ללא תרפים ואתה עם התרפים ולכן בא בטענה למה גנבת את אלוהי.

(מגדים חדשים)

עולים ויורדים בו עולים לשון רבים, כלומר שני מלאכים עולים ושני מלאכים יורדים, ביום מלוא שני מלאכים והם כותבים בלילה מעשיו של היום, ובלילה יש שני מלאכים אחרים שכותבים ביום מעשיו של הלילה. וכן הובא ברבותינו בעה"ת פ' ויצא ולפי"ז יעקב שלח בתחילת הלילה ראה את המלאכים שהיו אתו ביום וירדו ב' מלאכים של

רמז בפרשה

ולפי זה ביאר את הפסוק באופן נפלא: וייקץ יעקב משנתו, כאשר יעקב הקיץ משנתו מיד אמר: "אכן" ראשי תיבות: "א'ר"ה, כ'רוב, נ'שר" "ש"ה' במקום הזה" ואת זה ידעתי, אולם ו"אנכי" ראשי תיבות: "א'ר"ה, נ'שר, כ'רוב, י'עקב" "לא ידעתי", אלא דבר זה נודע לי רק כעת מאת המלאכים.

(רבי שמשון מאוסטופאלי ז"ע)

ויאמר לבן טוב תתי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר 'תתי' במספר קטן בגי' 9 וכן לאה במספר קטן בגימטריא 9, 'מתתי' במספר קטן בגימטריא 13 וכן רחל במספר קטן בגימטריא 13 ולזה התכוון לבן באומרו טוב תתי אותה לך, ליעקב, 'מתתי' אותה לאיש אחר, מתתי שהיא רחל לאיש אחר.

(רבי יהודה אסאד ז"ע)

והיו העטופים ללבן והקשורים ליעקב כאן מרומז בפסוק סדר איש ישראל שקודם מתעטפים בציצית, ואח"כ מניחים תפילין, והיו העטופים בטלית לבן, ואח"כ 'הקשורים' התפילין שכתוב שם 'וקשרתם אותם לאות' ליעקב.

גם יש רמז בזה שאבי הכלה נותן הטלית לחתן, והחתן מביא עמו התפילין, 'העטופים ללבן' יתן לבן ליעקב שהוא צד הכלה, 'הקשורים ליעקב' יעקב שהוא החתן יביא עמו התפילין.

לילה לשמרו.

(מגדים חדשים)

ועתה הלך הלכת... למה גנבת את אלוהי

וקשה מהיכן ידע לבן בוודאות שיעקב גנב התרפים. הנה לבן השיג את יעקב ואמר לו למה ברחת ולא גילית לי ולא נתת לי להפרד מבנותי. ואח"כ אמר לו יש לאל ידי לעשות לך רע וה' אמר לי השמר לך מדבר עם יעקב וכו'. ואח"כ שוב אומר לו ועתה למה גנבת את אלוהי. ויש לדייק מדוע לא אמר לבן שתי הטענות שהיו לו - הבריה והגניבה - ואח"כ היה לומר לו שה' הזהיר אותו לא לפגוע בו. וכן מה הכוונה בזה שאומר לבן 'ועתה'. ועוד מהיכן ידע לבן בבירור כי

יעקב גנב התרפים. וי"ל דהנה קשה מדוע הוצרך ה' לבוא אל לבן להזהירו ולא בא אל יעקב להודיעו כי ישמור עליו כמ"ש: ושמרתיו בכל אשר תלך. אלא ידוע שמושה רבנו כשהיה במצרים והי' צריך להתפלל אל ה' יצא מן העיר כי כל זמן שהיה בסביבות ע"ז לא רצה ה' להיות עמו ולדבר אליו, ולכן אמר: כצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה' בתפילה, ולכן גם כאן אמר לבן ראה ועתה שד' התגלה לי ולא לך כי אצלך נמצא התרפים שלי ולכן התגלה לי ולא אליך כי אני ללא תרפים ואתה עם התרפים ולכן בא בטענה למה גנבת את אלוהי.

(מגילת סדרים תלמיד החת"ס)

ותקרא שמו יששכר

יש להבין מדוע בלחל יששכר מבטאים רק שני אותיות. וי"ל שהיה בימנו אליל ששמו יוב ונתרעם בנו של יששכר על שקרא שמו יוב כשם ע"ז ונתן לו אביו שין אחת משמו ונקרא ישוב בפ' פנחס ושם פירש רש"י שזה יוב.

(נחל קדומים)

וכתב החת"ס ז"ע יששכר מרמז על שני שכן, האחד שכוון שכתבתיו שאמרה לאה ליעקב כשנתנה הדודאים לרחל והשני הראשון נאה לכסות מפני הצניעות לכן מבטאים רק בשין אחת של הטעם השני.

(תורת משה)

והי' לי לאלוקים והאבן הזאת וכו' והי' בית אלוקים אמרו בשם האלשיך הק' בפ' וירא, אשר ביהמ"ק הראשון היה בזכות אברהם,

ומפני שיצא ממנו ישמעאל נחרב הבית, וביהמ"ק השני היה בזכות יצחק, ונחרב מפני שיצא ממנו עשו. אבל הבית השלישי המקווה יהי' בזכות יעקב אשר ממנו יצאו י"ב שבטי קה ויהיה בנין עדי עד, וזהו שאמר יעקב אם אכזה וזהי' לי אלאוקים - שלא ימצא פסול בזרע, אז והאבן הזאת - היינו ביהמ"ק, אשר יהי' בזכותי, יהי' בית אלוקים יישאר תמיד בית אלוקים ולא יחרב עוד. (ליקוטים)

ותקרא שמו יששכר

לכאורה היה צריך לקראתו 'שכר'. אלא רמזה לנו התורה במשנה עוקצין פ"ג, עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שי עולמות, שנאמר (משלי ח-כא): 'להנחיל אוהבי יש', שהם שלוש מאות ועשר. ולכאורה היה צריך לקבל תר"כ, כי תר"ג ע"ז מצות בני נח יחד כמנין 'כתר'. אבל היות שרוב צדיקים מתפרנסים מאחרים וכמו ההסכם של ישכר וזבולון, לכן חצי משכר ישכר הלומד תורה יינתן לזבולון שמפרנסו שיוכל לשבת על התורה ועל העבודה, וזאת ראתה לאה ברה"ק ולכן קראה שמו יששכר יש-שכר ששכרו יהי' רק יש 310, כי המחצה השני יקבל זבולון המפרנסו. (אמרי שפר)

ותגנוב רחל את התרפים

פירש רש"י הק', להפריש את אביה מע"ז נתכוונה. והנה לכאורה קשה איך הותר לרחל לעבור על איסור גזל שהוא מז' מצוות בני נח, הרי אין להם איסור להחזיק ע"ז בתוך ביתם וברשותם. והאם מותר לעבור על איסור מפורש כדי להרחיק את אביה מחשש שמא ייכשל בדבר איסור. ומדברי רש"י הק' יליפני שמותר לגנוב מרשות חבירו חפץ של איסור כדי להרחיק את בעל החפץ שלא ייכשל בו. וכן מצינו בהל' ריבית יו"ד ס"י קס"א שכתב הרמ"א, 'שטר שיש בו ריבית בין של תורה ובין של דבריהם שהגיע לידי אדם יקרע השטר שחוששים שמא יגבה בו הריבית ואפילו שיע"ז יפסיד הקרן'. וכן מצינו בעבד עברי הנרצע שכלו ימיו מותר לרבו להכותו כדי להפרישו מאיסור פסחה. ולפי כל הנ"ל נלמד שאם הגיע לאדם חפץ של איסור שהשיך לחבירו כגון כלי אשר יכול להכשל בו במראות אסורות או דעות כוזבות מוטל על האדם לקלקל ולהשחית את הכלי המתועב כדי להפריש את חבירו מלעבור על איסורים. ולכן רחל גנבה את התרפים שאסור להשהות ע"ז בתוך ביתו שמא ייכשל ויעבוד לו. (מחשבת הלוי זצ"ל)

ואנכי לא ידעתי

ברש"י, כי אם ידעתי לא הייתי יושן. ובאור"ח הק', לא הייתי יושן בלא הכנה מקודם שאה"י ראוי לקבל הנבואה. והיה ענין גדול בדווקא מן השמים שלא יכל יעקב לעשות הכנה לנבואה זו, כי מעשה אבות סימן לבנים וע"י שהי' ישן בלי הכנה ועכ"ז זכה לכל ההשפעות טובות ע"י המשיך ע"ל לדורות הבאים, שאע"פ שיהיו בבחינת שינה ולא יוכלו לעשות הכנה כראוי יעזור להם ה' ויוושעו כמות שהם. וכן מצינו בחזק"י המלך שאמר 'אני אישן על מטתי ואתה ה' תלחום מלחמתי', וכן הי' שה' עזר לו בלי הכנה וכן יהי' תמיד עם בני"י שלא יוכלו לעשות הכנה אעפ"י יבוא להם כל ההשפעות והברכות. (כתר תורה)

ויצא יעקב מבאר שבע

איתא בחז"ל, שיעקב הלך לביהמ"ד של שם ועבר ונשתתה שם י"ד שנים, כי ידע שהלך לבית לבן הארמי ויצאנו להתעבב שם ומה יעשה בלא היטאנו לבן, ולכן חיכה שיעבור רוב שנים שלא חטא ואז מובטח לו שלא יחטא עוד, ואז היה בן ס"ג שנים כשהגיע לחרן ולכן עשה חשבון שישאר בביהמ"ד של שם ועבר ואז יעבור רוב שנותיו ושוב לא יחטא. (ישמח משה)

ויתן לו את רחל

וקשה, הא"ך נשא יעקב ב' אחיות שעתיד התורה לאסור. וי"ל כי השטן מקטרג תמיד כשרוצה הקב"ה להוריד נשמה קדושה מאד ולכן היו צריכים להערים עליו וכן בכל פעם שצריך נשמה קדושה לרדת לעו"ז אז כדי שלא יקטרג השטן צריך להיות מעורב קצת עבירה בדבר שנוגד לקדושה ואז השטן מובטח בחשבו שמאסור לא יצא נשמה גדולה ואז משתתק השטן. וכגון אצל לוט ובנותיו, יהודה וכלתו, עמרם עם דודתו, בועז ורות, שהיה עתיד לצאת מהם חומר

קדושה היו עושים כדמיון האיסור כדי לבלבל השטן. (מדרש תלפיות)

הנה אמתה בלהה ואבנה גם אנכי ממנה

ידעו מספד"ק שאות ה' מהשם הנכבד היא אות לבנים, וסימן לדבר היא לכס זרע, ולכן לאה בלהה זלפה יש בהם אות ה' וילדו בנים אבל לרחל אין בשמה אות ה' המסוגל לבנים ולכן אמרה שיעקב ישא את בלהה ואז אחד מן שני הה' יהי' סגולה לבללה וה' השני יהי' סגולה לרחל וזה ואבנה גם ממנה. (אגרת הטיול)

העיר אורשיווא אשר במדינת רומניה עיר קטנה היא, הקהילה היהודית שבה גם היא הייתה קטנה ורובה יהודים פשוטי עם. כמה משפחות נכבדות היו בה, ואחת מהן הייתה משפחת שוורץ. השושלת החלה בימי הסבא הרב יצחק אייזיק שוורץ שהגיע לעיר הרומנית היישר מספסליה של ישיבת פרעשבורג, שם קנה תורה בימי בחורו מפיו של הכתב-סופר.

גדול בתורה היה ר' יצחק אייזיק, אלא שהוא לא רצה לעשות תורות קדוים לחפור בה ואף לא עטרה להתגדל בה, לפסוק 'גיע כפ"ך כי תאכל - אשריך וטוב לך' היה נר לרגליו. עם הגיעו לאורשיווא, בה נישא, החל מתעניין בחיי המסחר שלה. אותם ימים החלה מתפתחת תעשיית הנקניק, בתי חרושת לנקניק נפתחו בערים שונות בעולם. חישי-קל נתגלו כישרונותיו הכלכליים של ר' יצחק. הוא קלט מהר מאוד את סודות המקצוע, וכדי לעמוד על מהות העניין לכל עומקו, נסע לאמריקה וסייר במפעלי התעשייה שהיו אז בראשית התפתחותם. משמים חננו אותו בלשון לימודים, והוא נשא חן בעיני מנהלי בתי החרושת הגדולים לנקניק. למרבה הפליאה נאותו הללו ששמרו על סודות היצור מכל משמר, לפתוח את שערי המפעלים דווקא בפניו של הצעיר האירופאי בעל ההופעה היהודית-חרדית.

ר' יצחק מהיר קליטה היה, דברים שאחרים למדו בחודש, הוא תפס ביום. כיון שנפתחו בפניו סודות הייצור, קלט אותם במהירות הבזק ולמד אותם על בוריים. אותם מנהלים שלימדו אותו את סודותיהם הכמוסים ביותר, לא יצאו נפסדים בגינו, אדרבה, ר' יצחק בחריפותו שקנה בישיבה, לימד אותם איך לבצע שיפורי ענק במחירים אפסיים. הגיעו הדברים לכדי כך שבערים רחוקות ברחבי היבשת המתנית מנהלי מפעלים לביקור האורח היהודי מאירופה שלפי השמועה חולל פלאים.

כשחזר ר' יצחק לאורשיווא, מקץ שנתיים ומחצה, מצוייד בידיעות וסודות לרוב, לא המתין זמן רב. הוא גייס הלוואות בסכומי עתק בנקים שבערים הגדולות, ומשכן קנה את כל הנדניה שהעניק לו חותנו העשיר, את ביתו רחב הידיים, ועוד כמה וכמה שכיות חמדה שהיו ברשותו כירושה מאבותיו. כיון שעמד הכסף ברשותו, רכש מיד מגרש רחב בעיבורי העיר, שכר כמה עשרות פועלים חרוצים, ולא ארכו הימים ובעיר אורשיווא התנוסס לתפארה "בית החרושת שוורץ לנקניק".

מיד עם הקמתו התייצב המפעל "בשתי רגלים על הקרקע". ההצלחה האירה לו פנים מן היום הראשון. ר' יצחק השקיע במפעל את כל כישרונותיו ומרצו הבלתי נדלה, את כל הידע ורזי המקצוע שרכש באמריקה וכמעט את כל כוחותיו. סייעתא דשמיא גלויה ליוותה את המפעל מן הרגע הראשון והברכה שרתה בו.

ויצא יעקב מבאר שבע

וילך הרנה

ידוע שארץ ישראל גבוה מכל הארצות וכל יציאה ממנה לתו"ל נקרא ירידה, כמו: וירד אברהם מצרימה, וא"כ הי' צריך לכתוב וירד יעקב מבאר שבע וכו'. אלא י"ל כיון כשיצא יעקב מבאר שבע הלכה קדושת ארץ ישראל עמו ודבקה בו, ולכן לא היתה יציאתו ירידה כי לא ירד מקדושתו, וממילא פנה זיוה והדרה שהלך הזיו וההדר עם יעקב ונעשה המקום פנוי מן ההוד והזיו - שהלכו עמו לחרן. (קדושת לוי)

אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי

ויש להבחין, אם יעקב לא היה אף פעם במקום הזה

מהיכן ידע שיש ה' במקום הזה, וא"כ מדוע היה צריך לומר 'ואנכי לא ידעתי', הרי זה פשיטא. וי"ל שכונתו היה לומר ע"פ דאיתא בגמרא שחלומות באין עפ"י הרוב מהרהורי לבו של אדם, ולכן לא חולם איש שפיל נכנס בחור של מחט, וא"כ אולי הררה יעקב שה' נצב עליו וסולם מוצב ארצה וכו' וכל מה שנתברך היה עפ"י הרהורי לבו, לכן אמר שמעולם לא ידעתי ולא עלה על לבי שה' נצב עלי וכו' אלא בודאי חלום אמת הוא. (חנוכת התורה)

מעשה

'הנקניקים של שוורץ' הפכו מהר מאוד ל'פירמע' בזכות טעמים הערב והמפולפל והניחוח מעורר התיאבון שבו הצטיינו, והיו לשם דבר בכל רחבי המדינה. ר' יצחק היה לגביר אדיר תוך זמן קצר.

כמעט את כל כוחותיו השקיע ר' יצחק בבית החרושת, אך לא את כולם. גירסא דינקותא לא נשכחה ממנו. הוא קבע עיתים לתורה בכל יום וכשתתרחב המפעל ונוספו לו פועלים, שכר מנהל עבודה שכילה את כל יומו בבית החרושת. שעותיו של ר' יצחק נותרו פנויות, והוא התייגע בתורה עם חברותו משך רוב שעות היום.

במרוצת השנים רכש לו ר' יצחק שם של 'בעל-בית' ירא ושלם שיראתו קודמת לחכמתו, וידו הפזרנית שפתוחה הייתה לכל דבר מצוה שנתבע לה זיכתה אותו בשם של אחד מגדולי נותני הצדקה בכל המחוז.

יכול היה ר' יצחק לישב בשלוה וליהנות משתי שולחנות, אלמלא קפץ עליו רוגזו של בנו יחידו ראובן. במעלליו התנכר הנער, ולא לטובה דווקא. מבני מדע חרצו עליו את פסוקם: "התפוח נפל רחוק מאד מן העץ"! שנות הילדות בתלמוד תורה עברו עליו בחלומות בהקיץ.

את הגליגיו העסיק בית החרושת של אביו, שעות ארוכות שזור היה את חוטי דמיונותיו מה יעשה הוא לכשיירש את אביו ויתמנה למנהל בית החרושת. "אני לא אהיה 'בטלן' כמו אבא", הררה בלבו, "לא אשכח כל היום בבית המדרש ואת הניהול אפקיד בידי אדם זר!"

מרורים האכיל ראובן את אביו ככל שהתבגר, לשיבה לא רצה ללכת, הוא מאס בלימוד תורה ובקושי נאות להניח תפילין. את יומו היה מבלה בבית החרושת, מתרועע עם הפועלים הגויים ויוצא לרחוץ עם בנייהם ה'שקצים' בנהר הסמוך. כשהביע בפני אביו את רצונו להתחתן עם בת אחד הפועלים הגויים, איים האב להדיר מכל נכסיו. על כורחו נשא ראובן בת ישראל לאשה...

סמוך לנישואיו פרק ראובן עול תורה ומצוות לחלוטין, אפילו שמו היהודי נרמס ברגל גאווה: איזידור היה שמו החדש, ואזי לו למי שקרא לו בטעות ראובן...

כמה שנים התהלך ר' יצחק ועולמו חרב עליו, כלפי חוץ השתדל לשמור על ארשת שלוה, אך במסתרים בבתה נפש על הקולן שהמיט עליו בנו יחידו. כשבאו וסיפרו לו שאיזידור בילה את יום הכיפורים ב'חינגא' במסעדת טריפה, פקע ליבו והוא מת במקום. אותו יום נטמן בבית העלמין הישן של אורשיווא.

בתום ימי ה'שבעה' אותם נאלץ איזידור לקיים בחריקת שיניים, פיטר מיד את המנהל, "מעתה אני הוא בעל הבית היחיד כאן" הטיח בפני העובדים המבוהלים עת גירש את כל הפועלים שומרי תורה ומצוות.

זמנים חדשים הגיעו, בית החרושת שוורץ שהיה סמל ודוגמא לכשרות, הפך לבית חרושת טריף שייצר

ונתן לי לאכול ובגד ללבוש

ויש לדקדק, מדוע הצריך לפרט שהלחם יהי' לאכול והבגד יהי' ללבוש. וי"ל דלפעמים יש אביון שרואים איך הוא לבוש ונותנים לו סכום גדול שיקנה בגדים טובים, והוא עושה חשבון שדי לו בגדים פחותים ומשאר הכסף יקנה אוכל, וא"כ הוי בגד לאכול. וכן יש שנותנים לו ממון שיקנה סעודה דשנה לחם בשר ודגים וכל מטעמים ומסתפק באוכל מועט וקונו בגדים בשאר הכסף, וא"כ הוי לחם ללבוש. ולכן ביקש יעקב שלא יצטרך לכל זה אלא לחם כולו יהי' לאכול ובגד כולו יהי' ללבוש.

אם יהי' אלוקים עמדי

יש לתמוה מדוע הזכיר יעקב שם אלוקים שהוא

מדת הדין. וי"ל שרצה לזכות למדרגה כזו שגם מדת הדין יסכים שיהי' לו השמירה והשגחה פרטית עליו ויגיע לו הכל מצד הדין ולא מצד הרחמים.

(דברי אבי ז"ל)

עו"ל דאיתא בתנא דבי אליהו, שאדם אחד הלך למסחר ופגע בו אלי הנביא ולימד אותו שיאמר שהולך לעסוק במסחר בעזרת ה' יתברך ולא רצה האיש לומר כן ואבד ממנו וכן פעם שני ולא רצה ובפעם השלישית אמר המילים בעזרת ה' יתברך וחזר

אויף שבת

נקניקים של 'דבר אחר', יהודים כשרים השתדלו לא לעבור ליד המפעל, הדירו רגליהם מן האצטדיון.

שנים חלפו... בשנת תרע"א הגיע לעיר, רב חדש וצעיר לימים. זה היה הרמ"ק **רבי יואליש טייטלבוים**, בנו של הרב הקדוש **חנניה יום-טוב ליפא מסיגעט**, בעל ה"קדושת יו"ט". אורשייוא הייתה עיר רבנותו הראשונה של הרמ"ק סטאטמאר, לפני קראלי וסטאטמאר. מיד עם הגיעו החל הרב הצעיר בן ה-24 לדאוג להרמת קרנה של התורה באורשייוא. ראשית חכמה פתח ישיבה והרביץ תורה לתלמידים. בד בבד עם זאת החל מושליט את סמכות התורה ברמה. פורצי גדר מסוגו של איזידור שוורץ לא חסרו, והרב נאלץ להילחם קשות על כל קוץ ותג של יהדות. הייתה זו לכאורה מערכה אבודה מראש, העיר הייתה עדיין קרובה לצד הרפורמי ברובה, ורק קומץ של יהודים יראים ושלמים נותרו בה.

אותם ימים עמד איזידור להשיא את בנו הבכור. השמועה אמרה כי בחתונה יהיו ריקודים ומחולות מעורבים. הרב ששמע על כך מיהר להכריז "לא יקום ולא יהיה". הכל ציפו במתח לחתונה, לקהל הרחב לא היה ספק כי הרב יפסיד במערכה הצפויה, וכי מה נחשב רב צעיר וקנאי נגד החרשתן הגביר-אדיר שהכל יראים מפניו וסרים למשמעתו? בתחילת המצעד בא לבית הרב שליח קצר נשימה והפסיק באמצע שיעורו, "זה התחיל, יש ריקודים מעורבים בחתונה!"

רבי יואליש סגר את הגמרא באנחה כבדה, הוא לבש את מעילו ובלוויית שנים מתלמידיו יצא אל המקום. דממה השתררה באולם הענק המפואר כשוכנסו הרב ושני תלמידיו, דמותו הקורנת אור יקרות של רבי יואליש לא השתלבה בנף הפרוץ שמסביב. קולות השירה והריקוד גוועו כמאלהים.

רבי יואליש עלה על שולחן, "איסור תורה חמור לרקוד בתערובת אנשים ונשים" הכריז בתקיפות ובקול רם שנשמע היטב בכל האולם, עיניו יקדו כחלי רתמים, "מי שירקוד במעורב ישלם על כך ביוקר!"

דממה קפואה השתררה באולם. מעגלי הרוקדים התפרקו בן שניה. אבי החתן רץ בפנים סמוקות מכעס לעבר הרב. "באת להשביט את שמחתך? על אפך וחמתך נמשיך לרקוד כאן במעורב, אנשים ונשים יחדיו!" "לא יהיו כאן ריקודים מעורבים!" רעם קולו של הרב, "לא ארשה זאת בשום פנים ואופן".

איזידור רתח מזעם, "כן יהיו" רקע ברגליו על הארץ, "לא רבנים פאנאטיים יכתיבו לנו מה לעשות. המשיכו לרקוד" קרא בגרון נחר לעבר המוזמנים. "אם תיאות להישמע לדברי - מוטב", ענה הרב בשלוה, "ואם לא, תשלם על כך ביוקר". חושי של איזידור נאטמו לחלוטין, הוא רצה להפגין בפני אורחיו עד כמה אינו מתפעל מהרב הקנאי ושאל אותו בלגלוג, "שמא תאמר לי מה יקרה לי?"

הרב הביט בו במבט צונן, "אתה תיטחן!" (די ועסט

ולפי"ז מיושב שכאשר יצא יעקב מבית אביו היה לו ממון מספיק ואז היה לו לישא אשה אבל כיון שבא אליפו ולקח לו הכל נעשה עני ואז ההלכה שילמוד תורה ואח"כ ישא אשה לכן נכנס ללמוד בבית שם ועבר ואח"כ הלך לישא אשה.

(רבי יהודה אסאד)

ויהי בבוקר והנה היא לאה
וברשי"י הובא שרחל מסרה הסימנים שאמר לה יעקב ללאה, הנה כשדוד המלך הספיד את אוהבו יונתן בן שאול אמר צר לי אחי יונתן נעמת לי מאוד נפלאה

צימאהלן ווערין) "שמעתם"? פרץ איזידור בצחוק קולני, "שמעתם מה אמר הרב, אני אטחן. חי חי חי". קולות צחוק פרוע ליוו את הרב בצאתו מן האולם. המחנות ואורחיו לא כילו לשחוק מהרבי ומדבריו המוזרים כל אותו הלילה.

לפנות בוקר הסתיימה החתונה העליזה. מאות ההוללים התפזרו איש איש לביתו. גם איזידור ואשתו הלכו לביתם לנוח במקצת לאחר הלילה העליז. איש חרוץ היה איזידור, שעתיים-שלוש של שינה הספיקו לו, בבוקר השכם רץ אל בית החרושת שלו, לפקח על הייצור. מאז ומתמיד דגל בשיטת: "העסקים קודמים לכל". בחפזו לבש את החליפה המהודרת ביותר שלו, זו ששימשה אותו אמש בליל כלולות בנו.

עם כניסתו למפעל הוכה בתדהמה, הפועלים שלא ציפו לבואו בבוקר שלמחרת נישואי בנו בכורו, עמדו שקועים בשיחה קולחת והמכוונות דממו. "כל הפועלים אל המכוונות" צווח איזידור בכעס. בפנים מאיימות התקרב אל מטחנת הבשר הגדולה ולחץ על הכפתור, הלהבים הענקיים החלו מסתובבים מיד במהירות מסחררת ואיזידור דחף את הפועל הממונה לעבר המטחנה, שיתחיל לעבוד...

הפועל המבועת לא הבין את המהתלה וצרח למראה הלהבים המאיימים המסתובבים כה קרוב אליו. מתוך בהלה נתפס בידו בגדיזי המהודרים של המנהל.

איזידור ראה למרבה הכעס כיצד מתמלאת חליפת הנישואין החגיגית שלו בכתמי דם ושומן והדם עלה לראשו, בשאט נפש דחף ממנו והלאה את הפועל המצווח על חלוקו המטונף. הפועל נאבק על חייו.

קול שוועה נוראה הדדה לפתע בין כתלי בית החרושת, איש לא ידע איך, אבל בגדיזי של המנהל הסתבכו לפתע בין הלהבים המסתובבים במהירות גבוהה. הפועלים הסבו את עיניהם, לא לראות את המחזה הנורא אך הופך מנהלם לעיסת בשר בין שיני המטחנה הגדולה... כמה פועלים שהתעשתו זינקו מיד ולחצו על הכפתור להפסיק את פעולת המטחנה, אך הם איחרו בכמה שניות.

איזידור שכב בתוך המטחנה הגדולה כשכל גופו שסוע ומדמם. הוא נפח את נשמתו בייסורים קשים.

"הרב היתרה בו אמש שהוא יטחן, אם לא יפסיק את הריקודים המעורבים, וזה מה שקרה", התלחשו האנשים בעת ההלוויה העצובה. "איש קדוש הוא הרב!" **המקרה המוזעזע** התפרסם מיד בכל הסביבה, ומני אז חרדו הכל למוצא פיו של הרב ששמו נודע מאז בכל המדינה כאיש אלוקים קדוש. גם פניה של העיר שונו ללא הכר, וכשעזב רבי יואליש את אורשייוא כעבור 41 שנה, (כדי לכהן בק"ק קראלי ולאחמ"כ בעיר סטאטמאר) השאיר שם מאחוריו קהילה יהודית מפוארת.

אהבתך לי מאהבת נשים, וצריך ביאור שדימה זאת לאהבת נשים הפסולה,

ונראה ליישב הנה יונתן היה אמור לרשת את מלכות אביו ובכל זאת תמיד שמר במסירות נפש על דוד כשרצה שאול להרגו ומסר לו מרצונו הטוב את מלכותו, כמ"ש ואתה תמלוך על ישראל, ומהיכן קיבל כח זה לוותר על מלכותו למען אוהבו, אלא זה בא לו כי היה מצאצא רחל, כי שאול היה משבט בנימין, שנוול מרחל, שגם היא מסרה את מי שהיה צריך להיות בעלה לעתיד, לאחותה כדי שלא תתבייש, ואילו במחיר שהיא מפסידה את ביתה שממנה יצא בית ישראל לעתיד ויכלה ליפול לידי עשו, וזה מה שאמר דוד בהספדו על יונתן שהמדה הזאת של

יונתן באה מאהבת נשים צדקניות שהכוונה על רחל שמרוב אהבתה ללאה ויתרה על הכל וכן עשה יונתן מרוב אהבתו לדוד, שבא מלאה, ויתר לו על הכל.

(הרמ"ע מפאנו)

לא יעשה בן במקומו
לכן ענה ליעקב שבמקומו הרמאים "לא" פירשו "כן" ו"כן" פירשו "לא" לכן אל תבא אלי בטענות "למה רימתני".

(שמעתי)

אעבדך שבע שנים

כתב רש"י הק' שזהו ימים אחדים שאמרה רבקה ויש להבין איך משמע במילים ימים אחדים שהכוונה שבע שנים וי"ל שימים זה שנה כמו שמצינו ימים תהי' גאולתו ואחדים זה המספרים עד שבע כי כך סופרים בשמיטה את השנים ואחרי שבע השנים מתחיל שמיטה שניה ולא סופרים שמונה תשע וכו'.

(רבי חיים קנייבסקי זצ"ל)

וירא ה' כי שנואה לאה

חלילה לומר שיעקב הצדיק שנא את לאה הצדקת אלא הכוונה שראה ה' איך שלאה עשתה פעולות שתהי' שנואה בעיני עשו ולא ירצה לקחתה כי היה ידוע בפי הבריות הגדולה של לכן לגדול של יצחק, והקטנה לקטן ולכן ראה ה' בצדקתה ונתן בקשתה ונשאה ליעקב ותלד בן וכו'.

(מרגניא דרבי מאיר)

ויאהב גם את רחל מלאה

יש לפרש שיעקב הצדיק אהב את רחל מלאה בגלל שמסרה הסימנים ללאה, ולא הקפיד עליה כי האמין בה' ובהשגחה פרטית כי זה רצון ה' כעת.

(אמרי שפר)

ויקץ יעקב משנתו ויאמר

סופי תיבות ציבור לרמוז לנו שאם רוצה אדם להתפלל בציבור צריך לקום משנתו בזמן הקבוע שלא יעבור זמן קר"ש וזמן תפילה.

(ספה"ק)

הידעתם את לכן בן נחור

וקשה הרי לכן היה בן בתואל ולא בן נחור אלא אם היה מזכיר את בתואל היה לו לקלל כי כתוב זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב ולא רצה כאן שיקללו אותו כי הולך לשאת את צאצאיו.

(רבי יונתן אייבשיץ זצ"ל)

הגידיה לי מה משכורתך

יש להבין מה בער ללכן לשלם ליעקב משכורת אולי יעקב ישימור הצאן בחינם תמורה שנותן לו לגור אצלו על כל צרכיו, וי"ל כי ידע לכן ששומר חנים פטור על הכל וידע שיש הרבה גנבים שם בעיר, ויגנבו מיעקב מהצאן בלילה ורצה שיעקב יתחייב בכל הגניבות לכן רצה לכן לשלם לו שיהיה נקרא שומר שכר שחייב בגניבה ואבידה.

וישמע לכן את שמע יעקב

מה שמע על יעקב ויש לומר ששמע על גבורתו שהוריד האבן מעל פי הבאר כמוריד הפקק מעל הצלוחית ולמה הראה זאת כי חשב לכן איך אתן את בנותי הצעירות שלפי רבינו בחי' היתה רחל בת חמש שנים ולכן אמר אעבדך שבע שנים שתהיה ראויה לבנים לאיש אשר קרוב לשמונים שנה כי בוודאי הוא חלש מאוד לכן הראה יעקב את גבורתו כי כוחו במתניו.

(שערי שמחה)

הפעם ילווה אישי אלי על כן קרא שמו לוי

כל זמן שהיה לו ב' בנים החזיקה אותם בשני ידיה אבל עכשיו שילדה השלישי צריך בעלה לבא עמה לעזרה ולכן אמרה הפעם ילווה אישי אלי. ולכן כאן קרא יעקב שמו אבל בשנים הראשונות לא קרא יעקב שמם אלא אמם קראה שמם.

(כתב סופר)

אעבדך שבע שנים ברחל

יש להבין מדוע הציע יעקב לכתחילה לחכות שבע שנים עד נישואי רחל ולא ניסה שאול יסכים לכן ל-י"ב חודש כמ"ש ונתנים לבתולה י"ב חודש להכין צרכיה, ונראה לומר שמאחר שכל מגמתו ומטרת חייו של יעקב אבינו היתה שלא יצא פסול בזרעו כמו שיצאו מאבותיו ולכן ביקש והיה ה' לי לאלוקים וכמ"ש רש"י הק' שלא ימצא פסול בזרעו מתחילה ועד סוף והתבונן כי סיבת הדבר מפני שאברהם נשא את הגר ורבקה גדלה בבית מזהם והוא היה כבר אז בן שבעים ושבע שנים אבל ידע שרחל

אליו כל כספו שאיבד וזה נרמז בנדר יעקב שאמר אם יהי אלוקים עמדי.

(משכנות יעקב)

ויצא יעקב

לכאורה יפלא איך עשה יעקב לעבור על דברי אביו ששלחו לישא אשה והוא הלך ללמוד י"ד שנים בבית המדרש, אלא י"ל שיש מחלוקת במס' קידושין אם ילמד תורה ואח"כ ישא אשה או ישא אשה ואח"כ ילמד תורה ומסקין שם הא' לו והא' ליה וביאר בתוס' שאין כאן מחלוקת אלא בני א"י שהם עשירים ופרנסתם מצויה ישאו אשה ואח"כ ילמדו תורה אבל בני בבל שהם עניים או ילמדו תחילה ואח"כ ישאו אשה כי כשרחיים על צוארו לא יוכל לעסוק בתורה

פניני המדרש

האמת הקול ומיד מות, ולאחר זמן חוזרים ומוציאים את החמור מת והדודאים מושלכים בארץ.

בספר 'חמדת ימים' להרב שלום שבזי מתיימן איתא דודאים הם 'סמין' בלשון ערבי, והוא שישינה לבנה קטנה וריחה טוב ונקראת גם חבצלת השרון דפירושו 'נמברוח', ופירש רבנו בחיי שזה אילן במדבר דמות אדם בו יש לו חבל מטבורו ויחזהו ויתולשו מן ובה ראובן וקשר חמור עליו וזוהו א"ח"כ ומצא החמור מת והואילן תלוש, והבין מזה שיש בו ממש והביא לאמו.

וזהנה מלאכי אלוקים
ההוזכר בזה"ק כיוון שמגיע אדם לגיל י"ג שנה נמסרו
ב' מלאכים להעיד על כל מעשיו ואם עושה מצוות
ומע"ט יש להם עליו ומעלה ושמחה שנמסרו לאדם
כשר והגון ואם עשה מעשים רעים הם מתאבלים על
שנמסרו לאדם כזה.

ויצק שמן על ראשה
אחר שנזדמן לו שמן ויצק על ראשה נפתחה הארץ
וירדה האבן עד עומקי התהום ונעשית סניף לארץ
ועליה היכל ה' עומד ונקראת אבן השתייה שממנה
היושנת העולם.

לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו
ויה"ק רבי מאיר מפרמישלאן היה מפרש את הכתוב
לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו, רבונו של
עולם, אם ח"ו לא עת האסף המקנה - עדיין לא הגיעה
עת הגאולה לאסוף ולקבץ את צאן הקדשים. אזי 'השקו
הצאן ולכו ורעו' - על כל פנים תן להם פרנסה שפוע'
(שרפי שפוע)

ומהיכן היה לו שמן
הרי ידוע שאליפז דרך אחריו ולקח לו כל חפציו א"כ
במנון לו שמן זה, ויש לתרץ כי באמת נשאר לו רק המקל
במ"ש י"ב במקלי עברתי את הירדן הזה, והמקל היה
חלול ומילא אותו בשמן ושם פתילה בכדי שיוכל
ללמוד תורה בלילה, ומשמן זה יצק על האבן.
(פננת רוא)

יִיְהוָה בְּכוֹרָה וְהֵנָּה הוּא לֵאמֹר
אמרו חז"ל שיעקב שאל בכוור את לאה הרי בלילה הראתי לך 'רחל' וענית לי שאת רחל, אמרה לו לאה כי לא כך עשית אתה לאביך שאמרת 'אני עשן בכוורך' וא"כ למדתי ממך, וצריך לדעת כי אין זה בפשוטו, כאלו אמרה ליעקב אתה לא אמרת אמת לאביך ולכן גם אני לא אמרתי אמת לך, חס ושלום לומר שזה היה הדין ודברים כנינים, אלא הפירושו הנכון הוא הדנה העולם היו אומרים שני בנים לרבקה ישיבת בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן, והיינו לאה הגדולה צריכה להינשא לעשו הבכור, אבל אליבא דאמת עשו אינו הבכור, כי מכר את בכורתו ליעקב, וא"כ יעקב הוא נעשה הגדול, ולאה צריכה להינשא אליו, וזאת אמרה לאה, הרי אמרת 'אני עשן בכוורך' ובוודאי אין זה שקר, כי אתה באמת הבכור, ואם קנית חלקו א"כ אני שייכת לך, כי אתה הגדול ואני גם הגדולה.

(עבודת ישראל)

והנה סולם מוצב ארצה
איתא בספה"ק אשר סמא"ל ר"ת סיום מסכת אין
לעשות, כי הס"מ אין מניח לעשות סיום מסכתות, אבל
יעקב התגבר והנה "סלם" ר"ת סיום מסכת לעשות, וזה
שאומרים בסיום המשניות "עתידי הקב"ה להנחיל לכל
צדיק וצדיק שי עולמות שנאמר להנחיל לאוהבי ישי'
וזה אכן "ישי" ה' במקום הזה.

ועיני לאה רכות
 ובס' מושב זקנים עה"פ יתרו עה"פ כה תאמר לבית
 יעקב אלו הנשים, למה זכו הנשים לשמוע תחילה את
 דבר ה' מפני זכותה של לאה שהיתה נותנת על לבה
 שטבלא של זהב ובה חקוק 'תורה ציוה לנו משה מורשה
 קהלת יעקב' ובה היתה הוגה יומם ולילה עץ צאצאיה
 ולכן עיני לאה רכות מזהירות של השטבלא של זהב
 (שהיה מסנוור את עיניה)
 (מוזמר נבוה-יחרינ)

דודאים
במבואו זקנים פ' ויחי כתוב וז"ל בשעה שחותכים הדודאים מן הארץ כל השומע קולם מיד מת, ולוקחים חמור זקן ומרעיבים אותו וחופרים סביבות הדודאים, ובורחים האנשים למרחוק כדי שלא ישמע הקול, ולחמור בשעה שהוא רעב מוציא הדודאים ושומע

היינו הך וזה כלול בשאלה הקודמת, ויש ליישב כי יעקב היה מסופק מדוע לא נתן לו את רחל, ייתכן שרחל לא רצתה להנשא ליעקב ולא רצתה לביישו ולכן מסרה הסימנים ללאה או שרחל הסכימה להנשא ליעקב ורק אביה מנעה בזה, וזה הפירוש ולמה רימתי כלומר מה הסיבה שרימתי אותי האם רחל היא הסיבה או אתה הסיבה ולכן ענה לו לעולם רחל מסכימה להנשא לו והראיה מלא שבוע זאת ותקבל אותה והסיבה שנתתי את לאה היא שלא נהגו במקומינו ליתן הצעירה לפני הבכירה.

ויקח את האבן
לשון יחיד כתיב, ומקודם כתוב 'מאבני' לשון רבים, אלא שעשו מריבה ונהיה אבן אחת, כך מסביר רש"י, ולכאורה מה הרוויחו בזה הרי יעקב ישן על קצה אחת ועל השאר לא, ושוב יהיה להם טענה, אלא מכאן אנו רואים שאם יש אחדות אין קנאה וטענות וכל אחד שומע בשאם חבריו.

סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה
 'סולם' בגמטריא ממוון, 'מוצב ארצה' זה דבר גשמי וארצי,
 ואף על פי כן 'וראשו מגיע השמימה' שעל ידי צדקה
 וחסד ושאר מצוות שעושים עם הממוון, יכול להגיע
 לקבל שכר נצחי מן השמים, 'ומלאכי אלוקים' אפילו
 יש שבמדרגת מלאך 'עולים ויורדים בו' עולים עליות
 ויורדים ירדות ע"ה המוון, הם תלוי מאוד מה עושים עם
 הממוון, ולמה משתמשים בו.

אכן יש ה' במקום הזה
 ב"ד שנים קודם לכן שהה בישיבת שם ועבר, ועבד את
 ה' בלימוד תורה ועבודת התפילה, אבל לא בשינה, כי
 חשב וכי איך אפשר לעבוד את ה' בשינה, אבל כאשר
 הגיע למקום הקדוש הזה 'וילן שם כי בא השמש' וישן
 ויחלום על הסולם ועל המלאכים, וראה
 דברים נשגבים וכל דבר עמו והבטיח
 לו הבטחות שונות, ראה והבין שאפשר
 להגיע לעבודת ה' גם ע"י שינה, ולכן
 כשהקיץ מושגתו אמר 'אכן יש ה' במקום
 הזה ואנכי לא ידעתי' שאפשר לעבוד את
 ה' מתוך שינה.
(אודה ישראל)

וישם אותה מצבה ויצק שמן על ראשה
מה מעם יצק שמן על האבן, אלא בדברי
הנדר אשר נדר יעקב אמר בסוף דבריו,
שאם זיכה לכל הדברים אשר ביקש מה',
יבא לכאן בחזרה ויעבוד את ה' על האבן
הזאת, כלומר יקריב קרבן, וזה יהיה לאחור
כ"ב שנים, וא"כ איך יכיר האבן אחרי
שעברו שנים הרבה, לכן יצק עליה שמן,
וידוע שהכתם שנוצר משמן נשאר הרבה
זמן ואולי לצנח, ולכן כדי שיהיה לו סימן
שזה הוא האבן, שפך על גביה שמן.
(ד"ר"ם ורבינו בחיי)

ויקח מאבני המקום
 רבי יהודה אומר יעקב היה מוהרר ואומר האם אזכה להעמיד שנים עשר שבטים, מה עשה? נטל שנים עשר אבנים ונתנם תחת ראשו ואמר אם יעשו כולם אחד ודע אני שאזכה להעמיד י"ב שבטים שנאמר ויקח מאבני המקום ונעשו כולם אבן אחת.

(מדרש תהילים צ"א)
והאבנים התיינה על שמות בני ישראל אבני החושן
אמור ר' חזקיה אלו האבנים יקרו עילאין דאתקריא
אבני המקום ששם יעקב מראשותיו נפרדו אח"כ
ועשו י"ב אבני החושן, וכמו שיש י"ב שעות ביום וי"ב
שעות בלילה, כך יש י"ב אבנים בחושן.

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש
(לי"י בגימטריא מ' כנגד מ' שנה שהיו במדבר והתפלל
כאן יעקב עליהם שיהיה להם לחם לאכול זה 'המן'
שירד מן השמים', ובגד לבוש זה כנגד 'שמלתך' לא
בלתה מעליך'.
(יחזקאל ראובני פר' וינצא)

ויקץ יעקב משנתו
'ממשנתו' מתוך שהורגל ללמוד בהתמדה יומם ולילה לא שקט גם בחלומו מללמוד, אל תקרא משנתו אלא ממשנתו.

נתגלה ג"כ בבית מזהם של לבן הארמי ויש חשש שתהי' מושפעת מזהמתו ואם ישא אותה במצב כזה הרי לא בטוח כלל שלא יצא פסול בורעו ולכן ביקש להתעכב שבע שנים בביתו של לבן הארמי ללמד את רחל בשנים האלה הליכות הבית היהודי והלשפיע עליה מקדושתו כדי לתתקף לגמרי מזהמתו בית אביה ואע"פ שלכסוף לבן החליפה בלאה לא נגרע כלום כי רחל מסרה ללאה את הסימנים שמסר לה יעקב וגם את כל אותם הדברים שלימד את רחל בשבע שנות העבודה כעוזר בתרגום וינתן ועצם שהותו של יעקב הקדוש בבית לבן השפיע על רחל ולאה לראות הליכות חיים של איש אלוקים קדוש הוא ולכן היתה לאה בוכה ומתפללת שותוכה להינשא ליעקב ובכך התנתקה לגמרי מזהמת בית אביה.

ובזה יבואר מדוע אמר לבן הבנות בנותי הרי לא היה שום ויכוח על זה וכולם הודו שהם בנותיו אבל לפי מה שאמרנו שע"י עבודתו והשפעתו של יעקב ברחל ולאח לא היה יותר שום זיקה וקשר נפשי אל אביהן והן נחשבו כנכריות אליו ע"כ היה נזקק לומר הבנות בנותי (שבכח הלי')

ויצא יעקב מבאר שבע
במדרש הובא שיעקב אמר שיר המעלות אשא עיני אל
ההרים מאין יבא עזרי וכו' ידוע כי כל הניסים שהקב"ה
עושה ע"י נביא הם ייש"מ-יש"י וכמ"ש אלישע לשונמית
מה יש לך בבית, אבל מה שהקב"ה עושה בעצמו הוא
יש"מ-אין כמו שברא שמים וארץ יש מ-אין, כמ"ש:
תולה ארץ על בלימה; וכאן לא היה ליעקב כלום ולכן
התפלל עזרי מעם ה' – לבדו, שהוא יכול לברוא יש
מאין וזהו "מאין" יבא עזרי, מעם ה' עושה שמים וארץ
– יש מאין.

מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתך ולמה רימתני
יש להבין למה חזר לשאול אותו "ולמה רימתני" הלא

ԿՅՈՒՄՈՒՐ

בסימן טוב ובמזל טוב נשגר צרור ברכות לאיש יקר הערכין, משקיע כל כוחו ומרצו להוציא מתחת ידי דברים יפים ומאירים, לרווחת ולהבנת התלמידים, כל רואיו יקלסוהו, כתר שם טוב עולה על גביו.

ה"ה הרב **רפאל מורפורגו** שליט"א
מזכיר הת"ת

לרגל השמחה הגדולה השרויה במעונו
בחתונת בתו הכלה

יֵהָ רַעוּא מִן קֹדֶם אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא שִׁיזְכָּה עוֹד רְבוּת בְּשָׁנִים, דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים, לְעִסְקוֹךְ בְּמִלְאֶכְתָּהּ הַקּוֹדֶשׁ וּלְרִוּוּת רֹב תַעֲנוּג וְנַחַת יְהוּדִית אֲמִיטִית, מְכַל יוֹצֵא חֲלָצִיו מִתּוֹךְ בְּרִיּוֹת גּוֹפָא וְנַהוּרָא מַעֲלִיא.

הנהלא הע"ל העלמידים העלמכים

מזל טבא וגדיא יאה

כסא דברכתא קדם החסיד המפואר,
המנהל הדגול, ידיו רב לו בחינוך ילדי
ישראל לתורה ולעבודה

הרה"ח רבי יצחק אהרן קליין שליט"א
לרגל השמחה במעונו

בנישואי נכדתו בשעטומ"צ

יהא רעוא שיזכה וירוה רוב תענוג ונחת
דקדושה מכל יוצאי חלציו ותלמידיו כבניו
לאורך ימים ושנים טובות מתוך בריות
גופא ונהורא מעליא

הנהיגה ה"ר   האמנים   האמנים